

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok a katholikuskok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XII. Leó pápa Zichy Nándor grófhöz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 3 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt. 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr.

Elfizethetők a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felelős szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, kigyó-utca 9. szám. Hirdetések helyenként 30 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

A kormány helyzete.

A parlamentben megindult obstrukció veszedelemmel fenyegeti a kormányt s most már kétségtelen, hogy rövid idő alatt kompromisszium jön létre, a melynek megtörténte után a képviselők szétoszolhatnak nyári szünetre.

Az obstrukció, a melyben az összes ellenzéki pártok résztvesznek és melyet még eddig a legmagasabb szinten álló vitával tartottak fenn, éppen nem győzte meg Bánffy-t arról, hogy a sajtószabadság korlátozása veszedelmes következményekkel fog járni az egész országra, mert annak nyomán még jobban fog pusztítani a korrupciót. Nem is Bánffy jobb érzésén s nem is pártjának önértékén mulik, hogy a sérelem orvoslására kompromisszumot fognak keresni, hanem azon, hogy az ellenzék obstrukciója lehetetlenné teszi a cukor- és a szeszadóról szóló új törvény mihamarább leendő tárgyalását. Pedig e törvényjavaslatokból záros határidő alatt törvénynek kell lennie.

Igen, de nem lesz, ha az ellenzék a már bejelentett obstrukciót ezekre a törvényjavaslatokra is kiterjeszti. Pedig ki fogja terjeszteni, annál is könnyebben, mivel az osztrák részről császári rendelettel szándékoznak a törvényt pótolni. Ez eset alkalmat nyújt az ellenzéknek, hogy

a cukor- és szeszadó-törvényjavaslattal kapcsolatosan, valóságos közjogi vitát is provokáljon s elképzelhető, hogy ilyen széles mederben vezethető tárgyalás milyen jó anyagnul szolgálhat az obstrukciónak.

Az ellenzék tehát fel akarja használni ezt a körülményt arra, hogy Bánffy-t is oda juttassa, a hová jutott két megobstruált elődje a multban.

Mindenki emlékezik még arra az obstrukciós vitára, mely a véderőről szóló törvényjavaslat tárgyalása alkalmával hállosan megsebesítette Tisza Kálmánt s az sem ment még ki emlékezetünkől, hogy gróf Szapáry Gyula a közigazgatás államosításának két paragrafusával volt kénytelen megelégedni és később ennek következtében állásától megválni.

Még sokkal rosszabb Bánffynak mostani helyzete, mivel a fentebb jelzett két törvényjavaslatnak törvényre emelésére okvetlen szüksége van, a mi, ha nem történék meg, ugy a kormányelnök bukása befejezett dolog. Ez a tudat lelkesíti az ellenzékot, a melyet sem a nyári meleg, sem az elnöki rendretasítások nem kedvetlenítenek el és készek arra, hogy az egész nyarat kihuzzák.

Bánffynak remélhető bukása nemesak az új biuvádi perrendtartás életbeléptetését akadályozná meg, de a kvótatárgyalá-

sokra is döntő befolyást gyakorolna, miután utóda több mint valószínű, hogy jóval alacsonyabb kvótára volna csak hajlandó, miután olyan szolgalelkű kormányelnök aligha lenne utóda, mint a milyen ő.

A mire az ország s a közsabadság érdeke nem birta volna rá Bánffy-t, saját bőrének megmentése valószínűleg ráveszi a kompromisszumra. Csakhogy most meg az ellenzék nem akar egyezkedni, miután Bánffynak megbuktatása többet ér a legelőnyösebb kompromisszumnál.

Hogy minő vége lesz az obstrukciónak, azt ma még megmondani nem lehet, annyi azonban bizonyos, hogy a Bánffy-kormány helyzete hova-tovább válságosabb lesz és ha az ellenzék folytatja az obstrukciót, ugy lehetetlen lesz sokáig tartania magát.

— **A titkos kéz.** A kormány a kath. autonómia szervezésére kiadta már az utasításait, illetve titokban ugyanazon eszközökkel harcol a kath. autonómia ellen, mint annak idején az 1870—71 iki kongresszus tanácskozásainak megsemmisítésén. A görög katolikuskokat mozgósítja a róm. katolikuskok ellen s így a katolikuskok körében igyekszik olyan ellentéteket hozni létre, a melyek majdan indokolták tegyék ha a kongresszus határozatait nem hagyják

A gyilkosok.

— A „Fejérmegyei Napló“ tárczája. —

Már valamennyi sétáló távozott a parkból. Csufán én nem tudtam még megválni a holdvilágos, búvós tájképtől. Leültem egy lugasban s amaz édesen fájó hangulat vett rajtam erőt, mely oly könnyen támad gondolatainknak a holdfényvel és a magányyal való egyévaladása által.

De mily kellemetlen! — Léptek közelednek, hangok hallhatók; éppen mellettem egy másik lugasban települnek le a beszélgetők. Még egy harmadik közeledik sebes léptekkel. Egy piuczer volt csak; mert egy utánozhatian hangon kiejtett „Igy uraim!“-at hallottam, melybe pohárcsengés vegyült.

A csevegő, ivó urak közelsége nagyon zavarta ábrándozásomat s éppen fel akartam kelni, hogy zajos távozás által adjam tudokra jelenléteimet és bosszankodásomat, midőn következő szavak kötöttek le székre: — Bertának és . . . (a másik nevet nem hallottam jól) meg kell halni, erre nézve tisztában vagyok magammal!

En férfi vagyok és azt hiszem, már kiállottam noviciátusomat a bátorságban; de kerek megvallom, hogy a fennebbi szavak megrendítették egész válamót. De még ezután jött a java. — Abban tökéletesen egyetérték veled — mondá egy másik hang — csufán a mód nem tetszik neked, melylyel az életvidor lényeket a világból kiakarod küldeni; egyszerűen méreggel nem megy.

Rövid szünet.

— Én meg ugy látom, hogy még a méreg a legjobb, folytatá aztán az előbbi! — mert így mindkettőnek ideje és alkalmá van leleplezéseket tenni, a mi különösen a gaz Róberttel szemben nagy hasznomra van.

— Igen, igen, de aztán lesz zokogás és sírás, hogy végre mi hidegvérű gyilkosok magunk is könnyben fűdünk. Hahaha! Valóban, Laczi, ha nem lenne oly átkozottul megható, hajlandó volna az ember kolosszáisan együgyűnek monlani. Egyébiránt már három egyént küldtél ily módon ama jobb hazába: ha egyszer, mint te, Laczi, felteszi az ember magában, hogy gyilkolásból és cselszövényekből él, mégis csak több változatossággal kell a dolgot üzni. A vékony hóhérdíjon kívül ugy sincsen más, mint a költészet; költőiesnek kell lenni a gyilkolásban is.

— Adj hát valami okos tanácsot a helyett, hogy gunyolódol; hisz látod, hogy én sehogy sem boldogulok.

— Nos, mondom neked, hogy egész gyilkossági terved éppenséggel nem jól van hígondolva; neked minden kimélet nélkül kell itten eljárod, ha el akarsz valamit érni. Nemesak Bertának és Tibornak meg kell halni, hanem a grófi család valamennyi tagjának is és pedig azolnak a legborzasztóbb módon, a kik legdrágábbak a grófnak. Az öreg maga ne haljon meg, hogy látassa összes szeretteinek holt-teteimet. Meg kell továbbá halni a bárói család mindama tagjainak, kik benső viszonyban állanak a grófiával és pedig ismét a legártatlanabbak és legszeretreméltóbbak a legiszonyabb halálammal.

— Ember, te irtóztató vagy!

— Bravo, bravo, Laczi, most nagyon kedves voltál. Ez volt a legsikerültebb élcezd nyolc nap óta? — Hallod, Laczi, ha uncsenek erősebb idegeid, ugy hagyj fel a gyilkossággal! — Jer, igyál egy pohár somlyót, ez bátorságot ad. — Míndenestére, annyi fiatal, szeretetreméltó egyének elválni életfonalát s hidegvérűen anyai forró szívbé szurni a gyilkot — ahhoz bátorság kell! — Kezdem érteni, miért menekülsz jobbra méreghez — hahaha! — Egészségedre tehát s az említették mindegyikének tragikus végére.

Hollo! tan a poharakat összekocozanni.

— Javaslatodban van valami csabító, bármily iszonytató is különben; már a szín is megtesz i, hisz a vér színe. Tehát még egyszer egészségedre!

Ismét kocoztattak a poharak.

— Van még egy szivarod, Laczi?

— Itt van!

Hosszabb szünet. — Egy gyufa felvillanása s a szivarzók szippantásai.

Nekem szédült a fejem a lugasban; ennyi hidegvér és cinizmus ily pokoli gyilkossági tervekhez! Oh, ez borzasztó, hajmeresztó volt.

— Most tökéletesebben kifejttem előttem tervemet és pedig eme havanna lelkesítő illata mellett s Luna asszony szende világánál, ki már nem egy gyilkossághoz tartotta a legártatlanabb módon a lámpát. Beszéljünk azonban kissé halkabban; nem csak a falaknak, de a lugasoknak is vannak fülei; utóvégre még ide botlik valamelyik Andris bácsi s arreddál benünket a törvény nevében.

Mindketten vettek.

Mai lapunk 8 oldal.

jóvá. A komédiát már sikeresen indították meg a hó 29-én a gör. kath. Nagyváradon fognak tiltakozni a kath. autonoma czélba vett szervezése ellen.

Mikor 1871-ben a kath. autonómia kongresszus megalkotta az autonómia szervezetét *Andrássy Gyula* gróf akkori miniszterelnök felszólítására báró *Papp László* a kuriának akkori alelnöke, a ki az erdélyi gör. kath. románok között nagy népszerűséggel bírt, összehívta a gör. kath. előkelőbbjeit Gyulafehérvárra, hogy a kath. autonómiai kongresszus határozata ellen tiltakozzanak.

A gyűlés előkészítésének költségeit is a kormány fedezte s hogy az ott hozott határozatok nem a gör. katolikusok álláspontját körvonalozták, hanem a kormány intenczióinak megfelelő határozatokat hoztak, ezt még ma is élő tanuk bizonyíthatják, a kik annak idején a kormány titokban kiadott rendeleteiről tudomással bírtak. Bizonyoságot tehet erről a balázstalvi prépost *Malodován János* is, a ki annak idején a gyulafehérvári értekezletnek jegyzője volt.

A jelenlegi kormány, úgy látszik felbátorítva *Andrássy* sikere által, most ismét a görög katolikusokat akarja kijátszani a rom. katolikusok ellen, hogy ismét legyen valami oka az ügy elodázására. Bizony nagyon okosan tennék a gör. katolikusok, ha figyelemmel olvasgatnák *Sinkay* munkáját, a melyben részletesen ismerteti a kath. kongrua és autonómia kérdését és neheztelőleg említi fel, hogy ezt a kath. egyházak nem egyetértőleg készítik elő, mert ezáltal a gör. katolikusok sokat veszítenek. Jobban tennék a gör. katolikusok, ha mindent elkövetnének, hogy a kath. autonómia minél előbb létesüljön és nem szolgálnának eszközül a kormány titkos kezének, a mely csak az autonómia ellen közös kárunkra hozza őket mozgásba.

A kath. autonómia.

— Az ötös bizottság megválasztása. —

Folyó hó 20-án, azaz vasárnap d. u. 2 órakor a városház nagytermében értekezlet tartott a kath. autonómia ügyében, *Gremssperger* István apát-plebános elnöke alatt. Az értekezlet tárgya a választási szabályzatok felolvasása, a választási összeírás módzatainak megállapítása, az ötös bizottság és pöttagok megválasztása képezte.

Az értekezleten, melyet nagy közönség hallgatott végig, jelen voltak: dr. *Major Ferencz*, *Kalocsay Alán*, *Kiss Arisztid*, *Reé István*, dr. *Bierbauer* Viktor, dr. *Szabady József*, dr. *Sadra Gyula*, dr. *Károlyfi Sándor*, dr. *Funtha Adolf*, dr. *Lauschmann József*, dr. *Csöppencsky Mihály*, *Kovács István*, dr. *Szegfü Ignác*, *Pék Gyula*, dr. *Say Viktor*, *Hübner Károly*, *Major Lajos*, *Schmetzer Nándor*, *Mészáros István*, *Laufener Ferencz*, *Kégl Miklós* stb. stb.

Gremssperger István elnök, belvárosi apát-plebános az értekezletet megnyitván, azok felvilágosítására, a kik még nincsenek tisztában az autonómia fogalmával, röviden, világos és könnyen érthető modorban fejtegette az autonómia lényegét.

Kiss Arisztid felolvasta ő Felsege t. évi május 14-én kelt legfelsőbb kéziratát, melyben megadta az engedélyt a magyar kath. egyház önkormányzatának létesítésére. Majd *Gremssperger* István felolvasta a választási szabályzatokat, vagyis a Székesfejervár kath. közönségéhez intézett felhívás 17., 18., 19. §-ait.

Kérdést intézett azután a jelenlévőkhez a választási összeírás módjára vonatkozólag. Állítsanak-e fel ugyanis irodát az összeírók számára, a hol azután a választók jelentkezzenek, vagy az összeírók maguk menjenek utcáról-utczára, házról-házra? Az értekezlet az utóbbit fogadta el.

Az ötös bizottságnak és a pöttagoknak névsorát dr. *Major Ferencz* orsz. képviselő olvasta fel. Az ötös bizottság tagjai:

Gremssperger István, dr. *Szabady József*, dr. *Sadra Gyula*, *Tóth Arthur* és *Kiss Arisztid*. Pöttagok: *Kecskán Izidor*, *Laufener Ferencz*, *Kégl Miklós*, *Vásárhelyi Saabó György*, *László István*, *Kostyelik Ferencz*, *Gyurkovits Alajos*, *Mészáros István*, *Nagy József*, *Németh Vince*, *Peék János*, *Hoffer Lajos*, *Lambrecht Ferencz*, *Lőrincz Károly*, *Lindermann Antal*, *Pap Mihály*, *Pap Ignác*, *Szegfü Ignác*, dr. *Say Viktor*, dr. *Lauschmann József*.

A jelenlévők élénken helyeselték a választást, mire *Gremssperger* István elnök *Károlyfi Nándort* és *Fanta Adolfot* kérte fel a jegyzőkönyv hitelesítésére. Az értekezlet 3 órakor ért véget.

Nyomban utána a bizottság tartotta ülését. Elnöknek egyhangulag *Gremssperger* István belvárosi apát-plebános választotta meg, jegyzőnek pedig *Kiss Arisztid*.

Elhatározták, hogy a választók összeírását folyó hó 24-én megkezdik. És pedig úgy fognak eljárni, mint a hogy a népszámlálás alkalmával történni szokot. A legutóbbi népszámlálási listát véve tekintetbe, az ott jelzett egyes területekre 2—2 összeíró küldetik ki.

Az utcák nagy részére még az ülés alatt vállalkoztak összeírók. Az ülés fél 4 órakor ért véget; a legközelebbi ma délután tartott a katolikus kör helyiségében.

A felsővárosi plebánia hívei vasárnap a felsővárosi katolikus kör helyiségében tartott értekezletükön a bizottság elnökül egyhangulag *Tamás Vilmos* plebánost választották. Jegyző: *Horváth Imre* káplán. Tagok: *Langer János*, *Raab József* és *Szeidl Mihály*. Az albizottságok tagjai: *Farkas Antal*, *Fekete József*, *Fister József*, *Flaskár József*, *Knittelhoffer János*, *Lukátsy Antal*, peresztegi *Nagy György* és *Pénzes Imre*.

Perkátán a katolikusok június hó 20-án a nagy mise után tartották meg az autonómiai gyűlést *Posits Mihály* plebános elnöke alatt, ki igen érthetően magyarázta meg a nagy szám-

Igen, nevesetek csak, ti semmikellők! Három lépésnyire áll már tőletek a bosználló angyal!

Összesen tehát nyolcz embert kell meggyilkolni. Ha az imént azt mondtam, hogy a legjobb, legszeretreméltóbb egyéneket borzasztó halállal kell kimulatnod, a gróf agóránál mind a mellett kivétel szeretnék tétetni veled. Ez a leírás szerint, melyet róla adtál, valóban tökéletes szörnyeteg — ha egyébiránt nekünk hidegvári gyilkosoknak szabad még szörnyetegekről beszélnünk. Végül majd megmondom neked, mi módon harapjon a fűbe; egyelőre kíméljük őt, szükségünk van rá, hogy a többieket eltgye láb alól. Legelőbb kell eltűnni a fiatal bárónak, kinek atyjával a gróf örökös villongásban él; nem bánom, orrgyilkos által. Embert erre majd fogsz te találni. Az öreg bárónak még ott kell állania fia véres holtteste fölött, alig szabad azonban őt két héttel túlnéie. Ha nem öli meg sajátkezüleg magát kétségbeesésében, segít rajta *Bandi* avagy *Pista*. Azután magára a grófra kerül a sor, vagyis inkább családjára. Saját szemével kell látnia valamenynyi gyermeke holttestét. A három gyermeket tetszésed szerint rázhatod le a nyakadról, — ezt egész nyugodtan reád bízatom, te ha egyszer már benne vagy, irigylésre méltó ügyességgel bírsz az ilyesmiben. Csak semmit többé mérgel — én jobban szeretném a tört. A gróf szeretreméltó unokáját — — — de honó! egy eszmém támadt: ez az unoka életben marad; az öregnek és a gyermek szüleinek azonban mint holtat kell őt megírtni. A kicsikét *Pista* által távolíthatjuk el és egy vén asszonynál helyezük el; fel-találása nem kerül nagy fáradságunkba. Később,

talán néhány év múlva, a mint nekünk tetszik, ismét visszavezetjük a megtört gyermektelen öreg karjaiba; hadd lássa, hogy a gyilkos keblében is érző szív dobog. Hahaha!

— Te ma borzasztóan elemekben vagy, *Viktor*; utóvégre is okosabb volna, ha te vennéd át az egész vérengzést. De folytatd, a terv mindinkább tetszik nekem, gyilkolási dühd ragadó! Előbb egy kerty somlyóit! Szünet. A poharak összekocozanak.

Égett a föld talpam alatt, de ismerni akartam az egész pokoli tervet s ha lehet, a gróf és báró családi nevét is! aztán meg, ha titkon akartam volna távozni, nagy veszélynek tettem volna ki magamat, hogy észrevesznek s ez esetben az előre láthatólag törrel és revolverrel felfegyverkezett gyilkosok nem lettek volna oly késedelmesek, mint a milyen vigyázatlanok mostan voltak.

Maradtam tehát és hallottam, hogy folytatta a fennebb *Viktornak* szólított; hangja komolyabbnak tűnt fel.

— Végül és a legtragikusabban kell meghalni a fiatal, életvidor párnak: *Bertának* és *Tibornak*. Bizonyos módot, hogy hozd színre ezt a tragédiát, még most nem mondhatok neked; de körülbelül így: mindkét házastárs szívében felkelendő a féltékenység s a legmagasabb fokra tüzelendő. *Pista* eselszövényei által, ki örömet kész mindkét oldalán játszani, úgy kell alakulnia ennek a féltékenységnek, hogy mindkét házastárs ne csak hütlenséget, hanem egyszersmind gúnyt és kinevetést sejtessen a másiknál. Egyszerű hütlenségnél talán még könyeket találna az áldott *Berta*, de azt látni, hogy még gúnyval és kinevetéssel is fizetnek, — az már sok rá nézve. Szerelme borzasztó

dühbe csap át és e gyűlöletben egy este annyira megragad, hogy mérget, mit *Pista* szerez neki, dob férje serlegébe. *Tiborral* ugyanezt a sátni játékot kell *Pistának* üznie, mi annál könnyebb lesz reá nézve, minthogy már most, mint mondtam, egészen hatalmában tartja a fiatal embert. Ugyanazon este, midőn *Berta* a méregitalt készíti, oda kell *Tibort* vinni, hogy nejt meggyilkolja, hogy pár perc múlva maga is halva essék neje vérvörös holttestére.

— Az ördögbe is, *Viktor* már sokakat juttattam a szellemek országába; e tekintetben azonban mégis neked kell odaítélnem a díjat. Igen, ez jó, kitévő! Most értelek tökéletesen! Gyujtsd meg csak kialudt szivarodat, magam folytatom: — mindezt tehát látni kell a grófnak, és ha aztán be kezdi látni, hogy tulajdonkép ő oka az egész szerencsétlenségnek — akkor ő rá magára kerül a sor.

— Hogyan vérszomjazó tigris! Hát nem elég vér lesz már különben is kiontva? Ha egyszer vért kóstoltál, sohasem telsz be! A gróft szepen életben fogod nekem hagyni, érted! Hisz egy napon vissza akarjuk neki hozni kedves unokáját. Talán már sok somlyóit ittál?

S mindketten szilaj kaczagásra fakadtak. — De a gaz *Pistán* most csillapíthatod vérszomjadat; a ficzkónak valami alávaló módon kell meghallni: hóhér keze által! Van anyagod elég, hogy a bárd alá juttasd.

Homlokomhoz kaptam. Almodtam talán, vagy két megszökött örült volt előttem? Fájdalom, egyik kérdésre sem tudtam magamnak feleletet adni. A borzasztónak azonban csakhamar egészen le kellett lepleződni; mert a *Viktornak* szólított, ki nyilván nagyobb gaz-

mal egybegyűlteknek az autonomia mibenlétét, a katolikusok jogait. Az ötös bizottságba beválasztattak: *Posis Mihály* plebános, *Sealay József* káplán, *Bitó Zoltán* uradalmi tisztartó, *Vértessy Venczel* jegyző, *Faragó Gergely* földműves.

Hírek a városházáról.

A 28-iki közgyűlés esélyei foglalkoztatják a közvéleményt.

A polgármester bizalmasai révén fennen hangoztatja, hogy eddig 80 embere van. Persze hogy ez a 80 bizottsági tag is úgy van meg, mint a „Spitzer arczkenőcs” százezer hála-nyilatkozata.

No, de hát tudja a polgármester, hogy a sok számár ember ettől a nagyhangú reklamtól bolondul meg. Hiszi nevezetesen azt, hogy így megfélemlíti azokat, a kik ellene vannak, hiszen az ő hatalmas pártját, a mely a bizalom kérdését kétségtelen diadalra viszi.

Ezzel a 80 bizalmat szavazni akaró városi bizottsági taggal szemben mi is 80 bizottsági tagra hivatkozunk, a kik hallani sem akarnak, hogy bele menjenek a bizalmi szavazatba, s legalább 60-at tudunk a ki sürgős szükségnek tartja, hogy a polgármester minél előbb megválják állásától és semmi esetre sem akarják saját tisztességükkel fedezni a polgármesternek becsületszavával szemben követett perfid eljárását.

Azoknak a gyöngékeknek kedvéért, a kik fennen hangoztatják, hogy a polgármesternek eltávolítására semmi ok sincs, leközéljük az 1886. évi XXIII. t.-cz. i. §-át, a mely arról szól, hogy a közigazgatási tisztviselők ellen mikor van helye a fegyelmi eljárásnak:

„1. §. A törvényhatósági tisztviselő, a segéd és kezelő személyzet tagjai ellen fegyelmi eljárásnak van helye:

a) ha megsérti vagy hanyagul teljesíti a törvényben, kormány- és szabályrendeletekben

ember volt kettőjük közül — egészen nyugodt, józan hangon folytatá:

— De főlre a tréfával, Laczi, ez nézetem szerint a legjobb mód a dologgal való elbánsásra. Most természetesen jól ki kell fenni kétséget a kellően betanított embereidre, mert ez a terv a részletek kivételében még sok nehézséggel jár, te azonban megfogsz mindezzel küzdeni, hogy az egésznek füle-farka legyen. A gróf örök gyűlöletet eskedüött szomszédjának, a bárónak; misem képes őt szelidebb érzelmekre hangolni, sem az erkölcs alapelvei, sem barátainak kéréselei. Most látja vak gyűlölete következményeit; mert ha higgadtan átgondolja az egészet, arra a következtetésre kell jutnia, hogy magát okolhatja az egész borzasztó szerencsétlenségért és unokáját, házának egyetlen még megmaradt sarját karjaiban tartva be is vallja ezt töredelmesen. Így egységet, összhangot és jó irányt nyer az egész: a vak, zabolátlan, asztavágy következményeit tünteti fel. És így, azt hiszem regényed jó lesz s bármely kiadó örömet kap rajta.

Miként irjam le a nevetést, a melyben ez utóbbi szavakra kitértem, nem tudom; mindenestre oly hangos és hatalmas volt, hogy most meg a két hidegvérű gyilkos esett ráműletbe. Hallottam, a mint hirtelen felugrottak én azonban megelőztem őket s oda kiállítottam nekik:

— Letartoztatom önöket a törvény nevében! Két, különben igen kedélyes rémregénygyárost csaptam el. És a mi a törvény szigorú szolgálánál is gyakran megszakított történni, megtörtént most is: egy, akarom mondani két — nem, hanem három palaczk somlyóit ittam meg foglyaimmal.

megszabott kötelességét vagy ennek teljesítésére a betegség esetét kivéve képtelennek bizonyul; b) ha botrányt okozó erkölcselen életet él vagy ilyenmí kihágást követ el.“

Most már jogosan kérdezzük azoktól a gyöngéktől, a kik a polgármester vitatatlanságát hangoztatják, hogy van-e ennek a fentebb idézett két paragrafusnak olyan tétele, a mely Havranék polgármester felelősségre vonását kötelezővé nem teszi.

De ha a várost a polgármester fegyelmi ügyének botrányától meg akarjuk kímélni, van-e más út, mint őt sürgősen nyugalomba küldeni?

Nem is kételkedünk abban, hogy ez meg fog történni, azt pedig, hogy a polgármester bizalmi nyilatkozatát kapjon, olyan frivolitásnak tehintjük, a melynek lehetősége ki van zárva.

A polgármester érdekében két buzgó ember működik, a polgármester hűséges mamelukjai: *id. Almási Ferencz* és *Galamos István*, a kik, akárcsak követválasztásra készülének, olyan erőszakosan korteskednek. Természetes, hogy korteskedésük nem sok eredménnyel jár, bár tagadhatatlan, hogy egy pár városatyát sikerült megtevesztienők. Beszéli azt is, hogy a képviselőtestületnek egyik nagyhangú ellenzéki tagja, a ki rendesen mint a polgárság lelkes védője szokott a közgyűléseken szerepelni, ezuttal bevonta a vitorlát és a polgárság érdekeivel ellentétben a polgármester megtartása mellett kardoskodik. Magatartását a beavatottak a csapatkórház építésével hozzák kapcsolatba.

Zavar van mindenfelé s csak egy bizonyos, hogy az általános elégtelenséget csakis a polgármester nyugdíjaztatásával lehet lecsillapítani. Mert az esetben, ha a többség nem nyugdíjazná bármely ravasz indoklásból, ugy bizonyos, hogy az igazgatóság olyan magas fokra hágna, a melynek következményei előre be sem láthatók. Az általános felháborodás

A tragika pandurjai.

Érdekes visszaemlékezést találunk az egyik fővárosi lapban, mely azt bizonyítja, hogy a mi városi rendőrségünk az ötvenes években sem volt kevésbé hírhedt, mint az utolsó évtizedben és hogy Székesfejérvár közönye a színművészet iránt közel félszázaddal vezethető vissza.

Az ötvenes években temérdek osztrák ezred fektült még nálunk és a magyarul nem tudó osztrák tiszteteknek kedvéért vándor német színészek barangoltak be az országot. Temezvár, Győr, Sopron, Pozsony egész télen át fentartották a német színtársulatokat, de még kisebb helyekre is elvetődtek s hetekig játszottak.

Rettenetesen nyomorúságos trüppök voltak ezek nagyrészt és akárhányszor megtörtént, hogy saison közepén állott be a krach.

Igy történt Székesfejérváron is azzal a társulattal, a melynek akkor Wolter asszony, a most elhunyt híres német tragika, volt legfőbb vonzóereje.

Csodálatosképen nem művészet, de szépsége által, mert művészetét csak sokkal később fedezték fel, hogy pedig Devrient, a kitűnő színész, — ugy, hogy ha Wolter fellépett, az első padsorokat mind lefoglalták a hatonatiszték.

A vándor-direktor megkövetelte, hogy ha ugy tetszett a tiszteteknek, hogy Wolter mulatni is menjen velük és egyik-másik fejjérvári sörházban akárhányszor besütött a nap halavány, kelő sugara és még ott találta a későbbi jeles tragikát, a borral és fekete kávéval leöntözött asztal mellett, mulatva a bergott tisztekkel.

Mikor a proporcióra játszó társulat be-

azonban jóval nagyobb lenne, mint volt a fegyelmi választmány határozata után.

Annyi bizonyos, hogy csak akkor bizonylódna igazán össze a helyzet, mert elkerülhetlenné válnék a polgármesternek fegyelmi alá vonása. De a polgárság körében már is, pusztán annak eshetőségére, hogy a polgármester megmarad, — mind sürgetőbben hangzik a kívánság, hogy négygyűlést tartsanak, s ez uton keressenek orvoslást. A közgyűlés határozata lesz az irányadó, hogy érdekeinek megóvására sorompóba kell-e lépnie az egész polgárságnak.

A katolikus kör megnyitása.

Moórott folyó hó 21-én fényes ünnepélylyel tartatott meg a katolikus kör megnyitása. Kezdődött a kör helyiségében délután 4 órakor, még pedig a következő tárgyszorozattal: A zenekar játszotta a „Rákóczy indulót”, utána az énekkar elénekelt a himnuszt, melyet a megnyitó beszéd követett, mely *Lindauer Károly* plebános ajkairól, hatalmas argumentumokkal hangozott el. Ez után a zenekar magyar nótákat huzzott, az énekkar pedig „Az Úr napja” című dalt adta elő, mely után *Mócsy Antal* országgyűlési képviselő díszbeszédet tartott. Több mint 1000 ember volt jelen, de midőn a szónok ékes szólását megkezdette, siri csend állott be; a szónok igazi kath. szellembeni beszéde valódi művészi beszéd volt, melyet a hallgatóság feszült figyelemmel hallgatott s harsány éljenzéssel megjutalmazták a szónokot. A zenekar ismét játszott, az énekkar pedig „Kath. magyar ember vagyok és maradok” című dalt adta elő, utána pedig *dr. Marsovszky Endre* orsz. képviselő német nyelven mondott nagyhatású beszédet, végül a zárbeszédet a jeles népszónok, *Szentiványi Károly* bodajki plebános tartotta meg, ki különös tetszést nyert a hallgatók részéről.

Az ünnepély esti 7 órakor ért véget. Üdvözlő táviratokat küldöttek: *dr. Steiner Fülöp* megyés püspökünknek, *Zichy Nándor* grófnak, *gróf Esterházy Miklós* Mórícznak és *Lamberg Ferencz*nek.

Esti 7 óra után következett a társas vacsora; a zenét a moóri kitűnően szervezett zene-

kracholt és hire ment, hogy a színészek elszalának, a fejjérváriak hangosan zúgolódní kezdtek.

A direktor beszéde a bérletet, ök vagy pénzüket akarják, vagy játékosan tovább a színészeivel.

A direktor, a ki már fogalmát sem ismerte annak a valaminek, a mit közönséges nyelven pénznek neveznek, az utóbbira határozta el magát és kiragasztatta az Orleáni szüz színlapját.

Az előadás estéjén az összes személyzet a színháznál volt már, csak éppen a tragédia hősnője, *Wolter Sarolta* hiányzott.

A direktor dühöngött; *Alsdorf*, a ki később *Gundy* igazgatása alatt még az Erzsébet-terti német színházban is játszott, egyre csitította:

— Ne csodálja, hogy el van keseredve a szegény Lotti, tiz krajczár jutott neki proporcióba az utolsó osztozásnál . . .

De a vándor muzsák direktorának pulykamérge nem ismert határt.

— Majd meglátom én, hogy mer-e fel nem lépni!

Elküldte a kellékeit a művésznő lakására, a ki egy korsó hideg víz és két sóskifi mellett ülve, megüzente impresszáriójának, hogy nem a nemakarás, de a lehetetlen gátolja fellépését.

*Wolter Sarolta*nak ugyanis összes garde-robeja zálogban volt már és nem volt egyebe a rajta valónál, az is meglehetősen kopott, foszlányos, fekete utczi ruha volt.

A publikum ezalatt begyűlt a színházba — a padlót botokkal verték, kiabáltak és egyre követelték, hogy huzzák föl a függönyt.

A direktor végre, utolsó kétségbeesésében átszaladt a Bezirkvorstand-hoz, a ki az osztrák

kar szolgáltatta. A társas vacsorán több mint százán vettek részt s a legnagyobb része az intelligenciából állott. A kiűnő bor annyira megdöngte a nyelveket, hogy egyszerre 2-3 szónok is felállt a szószárra. Érdekes tószokat mondtak: *Lindaewer* Károly, dr. *Marsovszky* Endre, *Mócsy* Antal, *Hlavathy* Gyula tisztartó és *Szauer* Ferencz. *Hlavathy* Gyula tisztartó nagyszabású, hatásos beszédéből érdekesnek tartunk néhány részletet közölni.

Minden magyar ember őseitől öröklött egyik legszebb erénye, hogy nagy tettek küszöbén, a küzdelem hevében, vagy terve sikerülén, háláadással fordul Istenéhez, bizalom és hűséggel gondolkodik királyára s áldást rebeg imáddt hazája jóvoltáért. — Így kezdte meg nagy érdeklődést keltő beszédét *Hlavathy*, — majd rátért a történelmre: A történelmet hívom tanúságnak. A míg e nemzet hű marad magához, hitéhez, ősi hagyományaihoz, sem ember sem ördög nem árthatott neki; de mirdanyyniszor midőn egyiket vagy másikat megtagadta, nyomában ott járt a romlás, pusztulás: tatárulás, beháboru, törökpusztításban oly sebeket ütve hazánk testén, melyeket század évek is alig bírtak behegzeszeni.

A midőn tehát megemlékezünk az Ur véghetetlen hatalma, sujtó és áldó kezéről s egy esdő sóhajot bocsátva ajkainkról csillag trónusáig szent kegycét és irgalmát kérjük hazánk és nemzetünkre, szálljanak lelkének a távol nap sugaras Irtáinak kék ege alatt az örök városig szent Péter kapuján bebocsáttást nyerve, boruljunk földre Urunk földi helytartója Ó Szentsége dicsősége uralkodó XIII. Leó pápa egyházunk látható feje előtt, buzgó imádsággal kérve a Mindenhatót, nyujtáná meg áldásos élte fonalát, soha nem muló fénye és dicsőségére hitünknek s a keresztény világnak az ő magasztos lénye világító fátylának az egyre sötétlő, az egyre támadóan fenyegető súlyos országos és társadalmi problémák megoldásában!

Osztályok és felekezetek egymással szemben talán sohasem voltak ily harcra készek. A lét küzdelem az önfentartás a kenyéririgység eddig nem ismert bűnök, nem hallott és nem látott iszonyatot hoztak napvilágra, míg eszeveszett dübökben nemcsak a földi hatalmat fenyegetik, de üdvözítő hitünkre támadva megbontják a család szent kötelékeit; sárral dobálják

copf ismert padentériájával félig sem vette tréfára a dolgot.

Két markos pandur küldött a Wolter Sarolta lakására, a kik aztán a legnagyobb tragikáját, a német muzsa büszkeségét és halhatatlan támaszát, feltűzött szuronyok közt kísérték végig utcahosszat, egészen a színházig, a hol átadták a direktornak.

Wolter ezen az emlékezetes estén utczai ruhában játszott a el az Orleansi szűz szerepét de alig várva, hogy a máglyáról megszabaduljon. Az éjszaka jölvő homályában, sans adieu hagyta oda nemzeti királyainak ősi temetkezési helyét.

Egy kis vasasnémet kadet kísértette el Pitli uram delizanszáig, a hogy a régi jó időkben a Buda és Fehérvár közt közlekedő gyorskocsit nevezték.

A kis kadet, a ki sokat ábrándozott a klasszikus szépségű lány után és a ki akkor még nem volt Majorratherr, vékony zulagjából, egy uég nyitva levő pálkás patikából, egy t, kenyeret, meg négy pár szafaládét vett i eájának az utra, mert a jövő nagy Woltere kifizetvén jegyét, épen csak egy vastag, régi né, ykrajczárossal, ugy nevezett susztertallal rendelkezett meg.

Egy ösbaju főúr, a ki fivére véletlen halála után örökölte az óriási hitbizományt, köznyes szemekkel emlékezett meg nem régiben erről az epizódról — mert ő volt az a kis kadet, a ki Wolter Saroltát, az ég homályában Pitli uram gyorskerégerig kísértette — azt a Wolter Sarolt t, a kit mint egy uralkodónőt olyan t, ynyel, pompával kísérték sirjába a bec-ick és a kinek büszke mauzoleumán grófi korona és művészetének ennél még sokkal fényesebb glóriája ragyog.

a vallást s mindent az anyagi érdekek szempontjából mérlegelve apát fura, fiut apára uszit s megfélekedve Isten büntető kezéről, mely mindig sujt, hol sujtani kell, pokolgépek pusztító hatalmában keres megtorlást nyomora ellenében!

Ez áldatlan harc zivatarában minden jók lelkei boldog enyhüléssel reménytelen vigasztalással tekintenek a hófehér agastyán felé, ki reszkető kezével a béke, a szelid megnyugvás türelem malaszját árasztva szerte, a bünbe süllyedt század megváltójául küldetett.

Lebegjen az Ur fehér galambja tar homloka felett, angyalok vezessék lépteit rögös utjain s ti mennyei karok acélezőzők lelkét a küzdelem folytatására a világ és mindnyájunk üdvösségére Amen!

Leületes beszédét a király éltetésével végezte:

Az ég környezze őt, oltalmazza, védje s vezesse az emberi kor véghatáráig. Békében bölcsesség, betörtés harcban siker és dicsőség sugározza nevét. Hir és szerenese koszoruzza, öröm és boldogság edesítse napjait. Mint a hatalmas vihar zuzta tölgy, emelje égnek koronáját, s királyi nője a mi felségs Erzsébet asszonyunk, mint az örökzöld répkény fonnya át sudarát, biztatva bátoríva küzdelemre e szavakkal. „Bizz a magyarban, szive szeret, erős karja megvédelmez, míg magyar él, haza áll! Sokáig éljenek!”

A közcsoara után megkezdődött a táncz és tartott kivilágos kiviradig.

HIREK.

— **Urnappja Alesuthon.** Az idei urnapi szertartás a főhercegi kastélynál különös fényvel ment végbe. A kastély-kápolnában az udvari misére nagyszámmal jöttek össze a helybeli uradalmi és udvari tiszték, élükön Libits Adolf kir. tanácsos igazgatóval és a vidéki notabilitások. Az egyházi körmenetre *József* főherceg egyenes meghívására a helybeli 17. honvéd gyalogezred zenekara jött ki s a kitűnően szerelt zenekar ütemeire menetelt az alesiuthi önkéntes és a főhercegi pusztai tüzoltóság, melyet *Dorner* Béla parancsnok vezényelt. A feldisizített utakon a menet — melyen *József* főherceg, Klotild főhercegnő, Erzsébet és Klotild főhercegnők is részt vettek — az oltároknál végig haladva a templomba tért vissza s a szertartás végzetével a tüzoltóság a zenekar karmestere által szerzett és *József* főhercegnek felajánlott kitűnő tüzoltó-induló akkordjai mellett diszmenetben vonult el a fenséges főparancsnok előtt, mire a főhercegi család terméibe vonult vissza, a közönség pedig széteszött és hazatért.

— **A rozsnói püspök beiktatása.** *Jovánkovics* Jánost, a rozsnói katolikus megyés püspököt nagy fényvel és pompával iktatták be Rozsnóy, az ottani székesegyházban. A szertartáson a kormány részéről *Zsilinszky* Mihály államtitkár volt jelen, ott voltak még *Gömör-, Abauj-, Torna-, Nógrád- és Hontmegye* küldöttei. A püspök szép, szürke négyesfogaton hajtattat a székesegyházig, mely előtt *Isten hozott* fölirattal diadalkapu, azután pedig zöld fasor volt fölállítva, a templom előcsarnokában pedig diszmagyarok öltözött leánykák állottak sorfalat és virágokat hintettek utjába. Itt várt rá a káptalan is, s vezette be a szentegyházba, a hol rövid imát végezve, te deumot tartott, mely után a rezidenciába tért be a főpásztor. Délben társas-ebéd volt, melyen mintegy háromszázan vettek részt. *Zsilinszky* államtitkár szép beszéddel üdvözölte az új püspököt, a ki meghatottan mondott érte köszönetet. Számos üdvözlő távirat érkezett hozzá az ország minden részéről. A kultuszminisztérium tisztviselői nevében *Molnár* Viktor osztálytanácsos ajánlékot nyújtott át. *Wallasics* Gyula kultuszminiszter meleg hangu táviratban üdvözölte. Este fátylaszenét rendeztek tiszteletére.

— **Zichy Jenő gróf a czárnál. II. Miklós** czár *Zichy* Jenő grófot e hónap 16-án *Peterhofban* külön kihallgatáson fogadta. A czár rendkívül szives volt a grófhhoz, ki a kaukázusi és középázsiai utjáról írott munkáját adta át a császárnak. A munkát a czár a gróf jelenlétében nagy érdeklődéssel nézte át, több kérdést intézvén a grófhhoz annak eddigi tanulmányutja felől. A czárt különösen érdekelték a gróf munkájában feltüntetett analógiák és nagy érdeklődéssel hallgatta a gróf előadását eddig tett és ezután teendő utja és tanulmányairól. A czár pár év előtt maga is bentaván *Szibériát*, több igen érdekes adatot és tanácsot adott a grófnak kutatásaihoz. Az egy óránál tovább tartott kihallgatás után a czár nagy barátsággal bucsuzott el a gróftól, kit a Szent Anna-rend nagykeresztjével tüntetett ki. A gróftól később *Muraviev* gróf külügyminiszter fogadta élénken érdeklődve a gróf kutatásai iránt. A gróf másnap *Hölsingforsba* utazott *Aspelin* tanárral.

— **Kneipp temetése.** *Wörishofenben* tegnapelőtt délelőtt 10 órakor temették el nagy részvét mellett *Kneipp* Sebestyén plebánost. Az egész *Wörishofen* gyászát öltött. A ravatalt kétszáznál több koszoru borította. *József* főherceg képviseletében háziorvosa dr. *Cotelli* ozredorvos jelent meg a temetésen, mely rendkívül impozáns volt. A gyászszertartást az augsburgi püspök végezte fényes segédlettel.

— **Változás a főgimnáziumban.** *Vajda* Ödön zirczi apát a helybeli zircz. czist. rend. főgimnázium igazgatójává *Szenczy* Győző, lejai czist. rend. főgimnázium igazgatóját nevezte ki a boldogult *Pallér* Kelemen helyére. Egyébiránt a jövő tanévet illetőleg még más változások is állanak be. A tanári kar két igen tehetséges taggal fog erősölni; ugyanis dr. *Ling* Inceze theologiai tanár Budapestről és *Marosy* Arnold Zirczről a helybeli főgimnáziumhoz tétetnek át. Dr. *Szentes* Anzelm tanár pedig visszamegy Zirczre, hol mint apátsági titkár fog működni, ugyszintén *Kalocsay* Alán, városunk orsz. gyűlési képviselője, mint rendtag, Zirczre osztatott be.

— **Szt. kilenczed.** A helybeli szt. Ferenc-rendiek zárdatemplomában *Jézus* szt. szive tiszteltetére kilenczed tartatik, mely ajtatósság f. hó 24-én, azaz csütörtökön este veszi kezdetét. A kilencz egymásután következő napon 6 órakor este szt. beszéd, utána környörgés. A reggeli órákban pedig 8 órakor csendesmise, az ünnepe napokon pedig nagymise tartatik az Oltárszentség kitétele mellett. Az első sz. beszédet *Kiss* Arisztid F.-r. áldozár, ünnepi hitszónok fogja tartani. Az ünnepeyre felhívjuk a belv. kath. kör tagjainak figyelmét, annál is inkább, mert az évi gyűlésen magukat *Jézus* isteni Szívének felajánlották.

— **Rendkívüli közigazgatási ülés.** A megye közigazgatási bizottsága folyó hó 22-én délelőtt 10 órakor báró *Fiáth* Pál főispán elnöklete alatt rendkívüli ülést tartott. Az ülés főtárgyát az 1895-96-iki utadó zárszámadásainak bemutatása képezte, melyet a törvény szerint a közgyűlés előtt 15 nappal kell kihirdetni. A zárszámadás a bizottság jóváhagyó tudomás vétele után kiadatott az aლისpánnak, hogy kivonatilag nyomattassa ki és küldje meg a bizottsági tagoknak. A belügyminiszter a vármegye múlt évi jelentését, illetőleg az *arvaszéki elnök* által a járási közgyűlés felállítására ügyében tett előterjesztést előjegyzésben tartja. Ezek után *Reis* Mór és *Koller* Tivadar alapi földbirtokosok ügye képezte a megvitatás tárgyát. A két szomszéd birtokos földjét ugyanis egy árok választja el egymástól, mely ároknak *Koller* Tivadar birtoka felé eső partján fa-sor van,

mely fa-sort a két szomszéd mindegyike a magának tulajdonította. Az összedzengésre azonban nem valamely madár fütty adott alkalmat, hanem az a körülmény, hogy Reé Mór lenyesette a fákat. Koller Tivadar, a ki a fasornak jogos tulajdonosa, öt mezőrendőri kihágásért az alapi előjárásnál bepanaszolta. A községi előjárás, nem különben a szolgabíróság Reé Mór a mezőrendőri kihágásban vétkesnek mondotta ki és a kár megtérítésére ítélte. Azonban Reé ezen ítéletet is megfélembreztette és pedig a közigazgatási bizottsághoz, de ez, mivel két illetékes hatóság egybehangzó ítéletet hozott, a felebbezést elutasította. — *Quirini* Gusztáv kir. főmérnök a Székesfehérvár—sárbogárdi vasútvonal folyó hó 20-án történt megnyitását jelentette, a mely alkalommal kifogásoltatott Szent-Ágota állomás elnevezése, mert ugyanis Erdélyben is van egy hasonló nevű állomás. A közigazgatási bizottság tehát fölirt a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy az említett állomás *Sár-Szent-Ágotá*-nak nevezessék el. Az ülés fél 11 órakor ért véget.

— **A rajz- és kézimunka-kiállítás a Ferencz József nőneveldeben** f. hó 21-én nyitott meg. A rajzoknak és női kézimunkáknak a polgári iskola 3 tantermében kiállított tálalta valóban impozáns látványt nyújt a szemlélőnek. A kiállításnak izléses rendezése, az értékes, szép munkák nagy száma élénk bizonyítéka a szaktanárnők nagy tudásának, táradhatatlan, kitartó szorgalmának, melylyel a vezetők bizott növendékeket ilyen szép eredmény elérésére vezették. A tanárnőket illeti első sorban az elismerés, hogy növendékeik lelkében rejlt szikráját a művészetnek felfedezték és lángra lobbantották, övék az érdem, hogy nem tekintve a tanítás nehéz processusával járó fáradságokat, tanítványaikkal a középiskolákban elérhető, mondhatni, legnagyobb eredményt fejtették ki. Nézzük először is a rajzkiállítást. Az ideit tárlatról elmondhatjuk, hogy magas színvonalon mutatja be művészetét. Hiányzának belőle azok a silány munkák, melyek tozakodó értéktelenségükkel sértik az izlést és bosszantják a miértőt. A növendékek úgy látszik, átérik s átérzik a nagy feladatot, melylyel megküzdni kötelességük mindazoknak, a kiket Isten a szépművészet iránti képességgel áldott meg. Hévvél, áldozatkészséggel, szorgalommal dolgoznak azon, hogy tehetőségüket kiműveljék és nagyobb szerű alkotásokra képezzék. A jelen kiállítás a tehetséges növendékek buzgóságának, becsületének, hatalmas előrehaladásának fényes bizonyossága. — A legérdekesebb munkák, a mik első sorban kötik le a szemlélő figyelmét, a fafestmények. Az a két díszasztal, a melyeket *Leéb* Mariska díszített, csinos ornamentjeivel valóban remek példányai a fafestészetnek. *Diballa* Erzsike munkaszatala szintén a legmagasabb elismerést érdemli ki. A terem közepén elhelyezett asztalon a majolika-festészetet kultiváló pompás művei foglalnak helyet. Kiváló közülük *Radnics* Ida szervezte, de nem maradnak mögötte művészi érték tekintetében *Grundböck* Ida polg. III. oszt. tan., *Vida* Mariska II. o. t. és *Leéb* Mariska gyönyörű festményeik sem. Ami az olajfestményeket illeti, azok közül messze kiemelkedik *Ujházy* Berta két hatalmas alkotása, két kellemes színezetű, hangulatos tájkép. Ezeket kívül még 5 kisebb képe van kiállítva. Igen csinos és határozott tehetségre valló *Volarich* Ida III. o. t. tájképe. Izléses és gondos kiállításuknál fogva kitűnnek még *Molnár* Ilona, *Sarkovszky* Irén, *Forintos* Mariska, *Vámos* Margit, *Pisky* Ilona, *Moentich* Jolán, *Mészáros* Karolin, *Sparnits* Mariska és *Burghardt* Emilia, a polg. IV. oszt. végzett növendékek rajzai is. De térjünk át a női kézi-munka-kiállításra is! Itt a sok szebbnél-szebb cecese-becse látása mintegy kiüzi az emberből a kritikust s lesz belőle egyszerű szemlélő, aki csak gyönyörködni tud azokon a csinos munkákon és bámulja azt a nagy szorgalmat, a mely a himzöttől alól elővarázsolta a szép műdarabokat. A bejáratnál

szemben a terem hátfalának nagy részét *Vida* Mariska pompás, nagy szarvassal díszített szőnyege foglalja el. Igen szép munkák még *Volarich* Ida 12 személyre szánt, himzett ibolyákkal díszített arosza, *Valper* Mariska II. o. tan. misedruhája, *Vilinek* Gizella IV. o. tan. kalotaszegi varottasa, *Netzer* Fanni IV. o. tan. vadrózsákkal díszített vörös bársony diványpárnája. Szép, csinos munkáikkal kitűnnek még: *Grundböck* Mariska és *Gizella* III. o. tanuló, *Molnár* Ilon IV. o. tan., *Frölich* Mariska, *Janzó* Mariska, *Laber* Gizella IV. o. tanuló.

— **Emlékkünnep.** A helyben állomásozó 12. ulánus ezred f. hó 24-én tartja az 1859. és 1866. hadjárat emlékkünnepét. E napon reggel 9 órakor gyásztisztviszletet tartanak az elcsott bajtársakért, azután a laktanyában az emlékalapítványok jutalomdíjait osztják szét. Az ünnepélyen *Fidh* Pál báró főispán is részt fog venni.

— **Tekéző verseny.** A székesfehérvári vasuti tisztikar folyó hó 27-én, 28-án és 29-én tekézőversenyt tart. A verseny naponként d. u. 2 órakor kezdődik s tart 29-én d. u. 4 óráig, mikor 6 órától táncmulatság fejezi be a teke versenyt.

— **Tornaverseny.** Kedden este érkeztek vissza ifju tornászaink a pécsi tornaversenyről. Az egyik intézet dícsőséggel, a másik gyűnge, mondhatni semmi eredménnyel. A főreál iskolából két tanuló nyert díjat: *Bori* Jenő VI. oszt. a futásból ezüst érmet és *Szabó* Alajos magasugrásból bronzérmot. A főgymnasium ifjúsága a kötelhuzásban nyert oklevélbe burkolózva hallgat. — Nemcsak nyers erő kell a tornászathoz, hanem gyakorlat is; ez pedig, mint tudjuk, csak a redlikosa tulajdonsága. Csodáljuk, hogy a gymnasium nem merit példát és okulás társintézete tornászataból, mely megmutatta, hogy ha erő nincs is, de van akarat és buzgalom.

A sárbogárdi eszmadia karrierje. Két évvel ezelőtt Budapesten a *Bányay*-féle vendéglőben, senki sem tudta honnan, egy napon a pinczerek sorában ott volt *Woronicszky* Imre herceg is, egy hirtelen szöke fiatal ember, a 48-as *Woronicszky* József hercegnek az unokaöccse, a mint ő mondotta. Akkoriban a hírlapok is foglalkoztak a hercegből lett pinczérrel, majd amikor a fővárosi vendéglőket egy betörőtársaság sorra meglátogatta, a rendőrség jelentések is megemlékeztek róla, azonban ártatlanul, mert kiderült, hogy a betörésekben nem volt része. Tavaly nyáron a hercegi pinczér az *Oroszi*-mulatóba szegődött s ott szedte a pikolókat árát május végéig, a mikor eltűnt a fővárosból. Ez időben jelentést tettek a rendőrségnek, hogy a pinczér nem herceg, hanem csak bitorolja ezt a címet. A herceg tegnapiel visszakértezt a fővárosba, s a detektívek tegnap már elfogták, hogy kérdőre vonják, mi jogon használja a hercegi címet. S kihallgatása alkalmával kitűnt hogy *se nem Woronicszky, se nem herceg, hanem Fielka sárbogárdi eszmadianak a törvényes fia.* Most a tolonczházban őrzik.

— **Zajos közgyűlés.** Az öreghegyen és a pestispinczék területén levő szőlők hegyközsége f. hó 22-én zajos közgyűlést tartott a városi ház nagytermében. A napirendre a hegyközségi szabályzat némely pontjának módosítása került, miközben különösen a polgárnők elég viharosan vettek részt a vitában. Különösen az ellen tiltakoztak, hogy hétköznap legyen a „választás“, mint ők hitték. A módosítások ellen azonban senki sem szolt, mire *Dietrich* Szilárd elnök kijelentette, hogy azok elfogadhatnak.

— **Széchenyi utcái telet.** *Balog* Károly hivataloslag vasárnap éjjel a Széchenyi-utczában egy setét színű kabátot talált, melynek zsebeiben burnóp-szelencek, kulcsok és szivarok voltak. Átvehető a rendőrségnek.

— **Belügyminiszteri rendelet.** Az újabb időben mind gyakrabban fordul elő, hogy ugy egyekek, mint testületek, részint hírlapok által, részint póstán vagy egyéb uton azétáldott felhívások a gyűjtőik után a közönséget valamely emberbaráti, vagy egyéb közérdeklő célra leendő adakozásra szólítják fel. A gyűjtésnek ezen módja azonban igen alkalmas arra, hogy a hatóságok figyelmét és ellenőrzését kikerüljék, minél fogva azzal könnyebben is történhetik visszaélés. Sok példa van reá, hogy történtek is. Ezen visszaélések megszüntetése céljából a rendelet nyíltan kimondja, hogy minden nyilvános jellegű adománygyűjtés csakis előleges hatóság engedély mellett eszközölhető. Ha a gyűjtés nem terjed tovább egyes törvényhatóságok területén, akkor a törvényhatóság első tisztviselője, ha pedig az egész országra terjed ki, akkor a belügyminiszter adja meg az engedélyt.

— **Kinevezés.** A belügyminiszter *Hutvagner* József segédjegyzőt a nádaad-ladányi anyakönyvi kerületben helyettes anyakönyvezetővé nevezte ki.

— **Mulatságok.** Folyó hó 24-én a helybeli m. kir. állami főreál iskola ifjúsága az intézet helyiségében az ifjúsági segélyző-egyesület javára tornaversenyt és zártkörű táncmulatságot rendez. A tornaverseny délután 5 órakor, a tánc pedig esti 8 órakor kezdődik. — E hó 26-án a helybeli *kereskedelmi akadémi* hallgatói rendeznek táncmulatságot a „Polgári Lövöldé” helyiségében segítő-egyesületük javára. Kezdeté este 8 órakor. Jegyek csak meghívott vendégeknek adatnak ki. — *Az iparos ifjak önképzőköre* folyó hó 27-én a *Lerf*-féle „Rózsás kertben” saját pénztára javára zártkörű nyári táncmulatságot rendez. Kezdeté esti 8 órakor. — *A palotakülvárosi olvasókör* július hó 4-én a kör könyvtára javára *Horváth* Mihály vendéglőjében zártkörű táncmulatságot rendez. Kezdeté 8 órakor.

— **Dr. Baltik Frigyes,** evang. superintendens canonicus visitatio céljából f. é. június 17-én a délutáni vonattal érkezett városunkba. Az állomáson a város részéről *Reé* István h. főkapitány üdvözölte és az egyház részéről *Prokopius* Pál felügyelő köszöntötte. Disznacetben, a reform. egyház harangjainak zugása alatt vonult a szuperintendens az evang. egyház templomához, hol előben az egyház lelkésze üdvözölte az előjáróság élén, azután a reform. egyház és mezőföldi egyházmegye nevében *Tutay* Imre lelkész mondott szíves üdvözlöt. A nöegylet virágcsokrát *Gáncs* Ilona nyújtotta át kedves meghatottsággal. Végül az ifjúsági köszöntését *Prokopius* György elnök tolmácsolta lelkesült szavakban. Esti hátaadással zárult az első nap. 18-án reggel 9 órakor vette kezdetét az isteni tisztelt, melyen jelen voltak a városi hatóság részéről *Havancsek* József polgármester kir. tanácsos és *Reé* István h. rendőrfőkapitány. A vármegyét *Huszár* Ágoston alispán képviselte. A görög egyházat a gyülekezet elnöke és az izraelita hitközséget 6 tagu küldöttsége *Perl* Miksa élén. A katonaság részéről *Görgey* Vincze és *Hazay* Vilmos. Az oltári szolgálatot *Hering* Lajos, az egyházmegye esperese végezte. Beszédet tartott a gyülekezet lelkésze és azután a főpap járult az oltárhoz kiseretével és nagy tudással fejtegette a római levél fontosságát. Megáldotta a gyülekezetet, Isten áldását kérte koronás királyunkra, városunkra, szeretett hazánkra, annak minden vallásos gyermekére. — A főpásztori gyűlésben olvastott a visitationális jegyzőkönyv, melyben különö diáseretere méltatta az egyleti munkásságot, mint élet-sugarakat, mint a hit áldásos gyümölcsöt. — Délben voltak a tisztelgések: 1. Az egyházak, iskolások; az izraelita hitközség részéről dr. *Perl* Miksa tartott szép beszédet. 2. A főispán. 3. A katonai hatóság. 4. A városi hatóság. 5. a vármegye. A superintendens tiszteltetere közebed volt a „Fekete sas” nagytermében, melyen báró *Solymosy* Ödön, a Fejér kamarómi egyházmegye felügyelője köszöntötte fel a királyt, *Róth* Márton gondnok a főpásztort, a szuperintendens a várost és vármegyét annak vezérével. Dr. *Sadra* Gyula a hazazeretét szent vallásának hivat és *Gáncs* Jenő a ven-

dégeket. Dr. Baltik Frigyes superintendens délután báró Pál főispánnal, Kránitz János es. és kir. vezérőrnagynál, Huszár Agoston alispánnal, Procopius Pál érde. egyházmegyei főügyelő kíséretében látogatást tett.

— Tüz Pázmándon. Pázmánd község lakosságát f. hó 21-én éjjeli 11 órakor tüzhátlás és harangok kongása riasztotta iel álmából. A plebániához szérűjén egy nagy kazal lángba borult, s az erős szél által még inkább táplálva messze, messze repültek az égő sziporkák. A megrémült nép rohanva sie ett a vész helyére, s mind a községi, mind az uradalmi fecakendőkkel hozzá fogott a mentési munkához. A vízihordó kocsi egymást érték, s így a legnagyobb erőfeszítéssel foly a küzdelem a bős elem ellen. Oltásról azonban szó sem lehetett, az egész kazal porrá égett s csak a legnagyobb erőfeszítésnek köszönhető, hogy a veszedelem tovább nem terjedt, s éjjel után egy óraker volt elfojtották. — A kazal biztosítva nem tűz és a kár annál érezhetőbb, mert a vete-ményes házi kert nagy része is elpusztult. A közrészvétellel övedzett a károsult lelkész az isteni gondviselés oltalmán kívül merítsen magának megnyugvást és vigasztalást község-beli híveinek a vész színhelyén iránta tanusított hű ragaszkodásából és önfeláldozó készségéből, melylyel pusztulásban forgó vagyonát minden igyekezetükkel megmenteni akarták. — A tűz keletkezésének oka ismeretlen. Gyujtogatás esete egyáltalán nem forog feun.

— Titokzatos idegen. Győri József és Kovács Kálmán nemes-öcsai lakosok még a vásár első napján jó üzletet csináltak, a menyiben a felhajtott lovakon szerencsésen túladtak. A jó vásár örömeire be is tértek még aznap, vasárnap délután a „Fehér Bárány” vendéglőbe a jó bor mellett, cigány mellett elszórákoztak bizony setét estig. Mikor azután elérkezett az alvás ideje, nem igen keresték a szép, fehér, lágy párnákat, hanem meghuzdódtak ott a kocsma-szobának egyik szögletében s mint a bunda, úgy aludtak reggelig. Reggel felé egy ismeretlen, a ki a város ház tömlőzében hűsülő zsebmetsző-bandából kimaradt, kivágta mind a két atyafi zsebet és az egyikből 120 frtot, a másikból pedig 126 frtot vitt el. A rendőrség a tolvaj nyomában van.

— A kálozi vásár a kereskedelemügyi m. kir. miniszter f. hó 14-én kelt engedélye folytán szep. 27-e helyett szeptember 20-dikán tartatik meg.

— Az aratási sztrájk. Azok a rémhírek, amelyek betek óta az ország különböző részeiből érkeznek hozzánk, hogy az ideai aratás szociálista igazatások következtében nem fog simán lefolyni, sőt a munkások több helyen aratási szerződéseik felbontásával sztrájkolni fognak, — sajnos, már mindinkább beigazolást nyernek. Bács-Almásról táviratoznak nekünk, hogy gróf Teleky csikériai birtokán és Rainer bérlőnél Kun-Baján, valamint számos más gazdánál a munkások beszüntették a munkát és aratási szerződéseiket felbontották. Almásy járási szolgabíró három kun-bajai szociálista igaztót elfogatott.

— Garázdálkodó cigánycsapat vonult végig városunkon 20-án, az az vasárnap éjjel. Esti 10 órakor indultak hódító utjukra és első sorban özv. Angyal Manóné kórház-utcai szatócs üzleténél kezdték meg működésüket; neki feküdték az üzlet ajtajának, beakarták törni, de az nem engedett. Pusztító kedvükben letörték az ajtóról a mit lehetett és a törmelékot a városi kórház kertjébe dobták. Özv. Angyalné észrevehén a betörőket, zajt csapott s az elősiető házbeliek elől szerencsésen elszellett a betörő kompánia. Éjjel tájban azonban már ismét munkában voltak, özv. Kucsora Józsefné szatócs üzlete előtt, a hol sikerült is a betörés és 5-6 frt árut a készpénzt vitték magukkal. Mindkét helyen látták őket. Allítólag hárman voltak, rongyos ruhájú cigányok. Éjjel után már Veiss Bernát malom-utcai szatócs üzleténél voltak, melynek feltörése után a boltból pénzt és élelmi szert emeltek el. Ugyanazon éjjel még két helyen kíséreltek betörést, de eredménytelenül.

Irodalom és Művészet.

Báró Pálffy Miklós életrajza. Hatalmas 820 oldalas vasos könyvben írta meg Pálffy Miklós báró életrajzát Jedlicska Pál eszereplebános „Adatok erdői báró Pálffy Miklós a győri hősnék életrajza és korához 1552-1600.” cím alatt. Azon magyar főrangú családok között, melyeknek édes hazánk multjában több századon át jelentékeny szereplés jutott osztályrészül, kétségkívül a Pálffy-család kiváló helyet foglal el. És mégis alig találunk történetirót, a ki báró Pálffy Miklós életrajzának megírásával tüzetesebben foglalkozott volna. Annál nagyobb dicsőség illi a jelen mű szerzőjét, annál nagyobb elismeréssel kell adoznunk Jedlicska Pál fáradhatatlan, kitartó szorgalmának, melylyel a roppant adathalmazt a levéltárak poros aktái közül előkereste, azokat feldolgozta s hogy jelen művében a nagy közönséggel megismerteti. Az említett mű értékét legszöbben illusztrálja a M. Tud. Akadémia bírálóinak nyilatkozata, mely a következőképp hangzik: „Kitartó szorgalom hozta össze a legkülönbözőbb levéltárakból a gyönyörű anyagot, mely nemcsak Pálffy Mil lós életéhez, hanem a XVI. század két utolsó tizedének magyar történetéhez is nagyon sok új és értékes adatot tartalmaz.” Jedlicska Pál jelen munkája megrendelhető Egerben, ára 3 frt 30 kr. Ajánljuk olvasóink figyelmébe.

A magyar nemzet története. A Szalay-Baróti Magyar Nemzet Története műből most jelent meg a 64-ik füzet, melyben a Habsburg-házból való királyok korszakában az I. József király alatti mozgalmas események (1705-1711.) adatnak elő. A kurucvilág dicső és szomorú emlékü nagy csapatpanorámáját mindkét részen hirneves intézőikkel látjuk magunk előtt elvonnulni. Az udvarok és pártok politikai tusakodásába, első helyen a véres óndi országgyűlés nevezetes eseményeibe nyerünk tiszta, tárgyilagossá betekintést. A füzet melléklete: Mária Terézia magyar kísérettel — amely kivétellel került a füzetbe. A szöveg illusztrációi ezek: XIV. Lajos francia király, II. Rákóczy Fer., érme a vallásügyben létrejött egyezés emlékére, Bottyán János aláírása, Starhemberg Guidó, a portyázó kurucok fogoly labanczot hajtának maguk előtt, Bercsényi Miklós arczképe és aláírása, kurucz főtiszt kíséretével, az 1707-iki függetlenségi nyilatkozat.

Alapvető hittan. A Szent-István-Társulat igen kedvező szakkritika és egyházhatalósági jóváhagyás alapján nem rég adta ki Demény Dezső budapesti érsek helyettesi jegyző és hittanár tankönyvét: „Alapvető hittan középiskolai használatra.” A szerző az anyag teljessége mellett világos előadásra törekedett s e célra bizonyítékait az okoskodás megállapított alakjaiba öltöztette. Azért e könyv a tanuló részéről feltételezi a levezető és rávezető okoskodás (deductio és inductio) kivált pedig a legegyszerűbb levezetés (syllogismus) elemi ismeretét, mit a középiskolai tanterv szerint a IV. osztályban tanítanak. Egyébiránt ahol az okoskodás alakjainak ismerete egyelőre hiányzik, a szaktanár rövid magyarázata teljesen pótolhatja azt. A nevezett mű megrendelhető a Sz. István társulat ügynökségénél Budapesten (Királyi Pál-utca 13. sz.) és bármely könyvkereskedésben. Ára 44 kr. — Ajánljuk a tanférnak b. figyelmébe.

Üsztön és ész. Az állat és ember összehasonlító pszichológiája. Irta dr. Székely István theol. tanár. Mi az állat? mi az ember? minő viszonyban vannak ezek egymáshoz? Ezek a kérdések uralkodnak az utóbbi évtizedek tudományos mozgalmában. A hatvanas és hetvenes években inkább az ember és állat testi rokonsága vagy külön eredete volt a napirenden; utóbbi időben a vita főleg állatlélektani téren mozog. Természetráji és filozófiai munkák, tárczacikkek és utelírások állatlélektani kérdéseket fejtegetnek, magától érthetőleg többnyire darwinista szellemben. Az állatlélektan tudományává lett, nem azért, mert az állattal foglalkozik, hanem azért, mert roppant kihatásu

következményei vannak az emberre nézve. Az állatlélektanban, kivált a divatos állatlélektani művekben tulajdonképen róluuk emberekről van szó: az állat és ember közti egyformaságról vagy lényeges különféleségről, az emberi szellemről és annak műveiről, az ember eredetéről, végéről és czéljáról; mindarról, a mi az ember előtt legrágóbb és a mi őt legközelebbébb érdekli: a vallásnak, erkölcsnek, jognak és társadalomnak, magának az egész civilizációnak alapjairól. A kérdés, hogy mi az ember, attól függ, hogy mi az állat; és világos, hogy ha az ember lényegében csak állat, akkor át kell alakulni az egész emberi társadalomnak, mely még eddig azon meggyőződésen alapszik, hogy az ember lényegesen különbözik az állattól. — Ezen uttörő munkát ajánljuk olvasóink figyelmébe. Megrendelhető a szerző címén Nagyvárad, papnövelde.

Törvényszék.

Hári János a bíróság előtt. Valóban pártját ritkító vád fölött itélt a helybeli járásbíróság. Ujházy Sándor kir. ügyész ugyanis a „Hári János” szerkesztője ellen becsületsértés miatti panaszt emelt a járásbíróság előtt. A becsületsértést Völgyi Lajos ugy követte volna el, hogy az egyik plakátra azt írta ki, hogy a polgármester becsületszavára fogadta, hogy lemond a májusi közgyűlésen. Valóban hihetetlennek tartanánk, hogy Ujházy kir. ügyész ilyen vád emelésébe bele ment, ha nem volna előttünk a ma megtartott tárgyalás eredménye, a melyen ő mint közválló vett részt. Tehát a sajtótörvénynek egyik megsértését követi egy másik sérelem. Mert azt nem tételezzük föl Ujházyról, hogy ne tudná a sajtótörvénynek a bírói eljárásra vonatkozó 17. §-át, a mely határozottan kimondja, hogy „A sajtóvétségek felett nyilvános esküdtzsek ítél.” És Ujházy ennek daczára a járásbíróság által akarja elítéltetni Völgyi lapszerkesztőt a sajtó utján esetleg elkövetett becsületsértésért. Csakugyan kétségbe kell esnünk, hogy mi lesz a közel jövőben, ha most, mikor a fővárosban a sajtószabadság megvédése érdekében éppen most folyik a legelkeseredettebb harc. Mi lesz később, ha a jelenlegi ostromállapot idején is megkísérti a királyi ügyész, a sajtótörvény mellőzésével, rövid uton elítéltetni egy szerkesztőt. Nem tudjuk eléggé sajnálni Ujházit, hogy ilyen eljárással tökéletesen lerombolta azt a hitet és magasfoku bizalmat, amelylyel személyét eddig egész Székesfejérvár polgársága körülvette.

Hála Schilling Ede aljárásbíró pártatlan igazságosságának és megingathatatlan jogérzetének, a melylyel az ügyész vádját elutasította azzal az indoklással, hogy ő annak elbírálására illetéktelen. Ez úgynek azonban előreláthatólag folytatása is lesz. Bizonynyal fog akadni képviselő, a ki a mostani tárgyalás során szóvá teszi vagy esetleg interpellál ebben a kérdésben.

VEGYESEK.

□ A szépség iskolája. Az élelmes amerikaiak mindig találnak ki valamit, a mi megcsáfolja azt a régi, bölcs mondást, hogy nincs új a nap alatt. Egy amerikai társaság most olyan intézetet nyitott, a melyben a csunya arczokat mesterséges módon széppé igyekeznek varázsolni. Természetesen már is nagy népszerűsége tett szert a különös intézet s a nők tömegesen sietnek oda beiratkozni. A jelentkezők között akárhányszor elsőrendű szépség is van, a kik az emberi természet örök elégedetlenségét képviselik; mert ugyan melyik nő lenne megelégedve a maga szépségével, melyik nem akarna még százaszorta szebb lenni. Az intézetben első sorban megállapítják,

hogy kinek-kinek mi a szépséghibája. Ezután megkezdődik a korrigálás. — A kifejezestelen arcokat a zene hatása által szépítik, abból indulva ki, hogy az arcvonások a lélek belsejét tükrözik vissza. A zene ugyanis erősen hat a lélekre s így a kellemes hatás az arcvonásokat megmeseíti. A szöke nőnek Chopin melabús dalaiban, a barnáknak Wagner erőteljesebb zenéjében kell megfürösztöniök a lelküket. A piszeorru nőknek erős virágillattal növesztik az orrukat, a széles orrlukákat pedig kellemetlen szag belélegzésével igyekeznek szűkebbé tenni. A kisszemű nőknek nagy tárgyakat kell mérden nézni órák hosszáig s ezáltal néhány hónap alatt olyan nagy lesz a szemük, hogy a legszebb andaluziai asszony is megirigyelheti. A test minden porcikájára van építési módja a találékony yankeeknek, a kik máris azon az uton vannak, mely a milliók felé vezet.

□ **A talaj fölmelegedése a nap hatása alatt.** Henry de Varigny érdekes adatokat közöl a napsugarak melegítő hatásáról. Aragón Ferencz egyszer homokot talált, melynek hőmérséklete 53° volt. Livingstone beszéli, hogy Afrikában sziklát talált, melyek melege több mint 58 fokot tett. Nonet Egyiptomban, Philae szigete mellett 67 fokos homokot talált egy izben. Varigny maga is eszközölt mértékeket: tavaly szeptember 28-án a levegő hőmérséklete 33¹/₂ fokot tett ki, ugyanakkor a vösvő homokföld melege 45 fokot, egy mészkő 40 fokot, egy barnára festett fadarabé 65 fokot tett ki. Ez bizonyítja, hogy a mi éghajlati viszonyaink között is még égető hatásuk van a napsugaraknak.

□ **Oltás a vipera-méreg ellen.** Mosso a tudós turini professor már mint egy tíz évvel ezelőtt felismerte, hogy a tengeri angolna vére mérges és sebekben ugyanazt a hatást idézi elő, mint a vipera-méreg. Ezen az alapon C. Phisalix arra a gondolatra jött, hogy az angolna vérenek immunizáló hatása van a vipera-méreg ellen. És valóban, mint a párisi akadémia egy ülésén bejelentette, sikerült is az angolna-vérnek 58 fokra való hevítése által oly oltóanyagot nyernie, melynek használata után a vipera-szúrás teljesen ártalmatlan. Phisalix állatokkal kísérletezett és az eredmény kielégítő volt.

□ **Virág-óra.** Ismeretes dolog, hogy a virágok különböző időben nyitják föl s zárják be kelyheiket, úgy, hogy szakavatott virágismerő erről könnyen megállapíthatja, hány óra van. A híres természetudásról s botanikusról, Linnéról tudjuk, hogy kertjében Upsalában különböző virágokból ily virágórát állított össze, melyek úgy voltak egymás mellé helyezve, hogy az, a ki tudta, mely órában szótták felnyitni s bezárni e virágok kelyheiket, jándjárt megtudta, hány óra van, ha e virágórára pillantott.

□ **Kinek szabad biciklizni? E kérdésre** egy orvos azt a feleletet adja, hogy minden egészséges ember biciklizzék, de tulszba senki se menjen. Különösen ajánlja e sportot olyanoknak, a kik sok időt töltenek a szobában és tilve végzik mindennapi foglalkozásukat. Különösen ajánlatos az a kövér embereknek, mert a biciklizés jelentékeny anyagcserét okoz a testben és a vérkeringésben jóirányú mozgalmat csinál. Nagyon ajánlatos az a gyomor- és bélbajos embereknek. Jó hatással van a biciklizés az idegbajos és a csuszos emberekre is, de ez utóbbiaknak vigyázni kell arra, hogy ne tulságosan hosszú ideig élvezzék a sportot. A nőknek is melegen ajánlja biciklizést, különösen a sápkóros, vérszegény nőknek. Ellenben határozottan káros e sport azokra nézve, a kik szívbjajosak, tüdőbjajosak, aszmatikusak és a kiknek valamikor mellhártyagyulladásuk volt. Ugyancsak káros a gyulladások, lázak, agy- és gerinczbajoknál. Izületi bajoknál is óvatosságot ajánl. A mi a kort illeti, a nevezett orvos mindenkinek korlönbség nélkül ajánlja a biciklizést, de figyelmezteti az öregebb koru biciklizistákat arra, hogy a meghülestől lehetöleg óvakodjanak.

□ **Dadák a kerékpáron.** Minden dadának rendszeren fájni szokott a dereka. Ezen a bajon segíteni akart egy Charlottenburgi kereskedő. Kieszelt tehát egy olyan biciklit, a melyen a kis gyermeke, melé a dadája is elfér. Ez egy három kerékű jármű, elől egy kósárral, a melyben a gyermek ül, vagy fekszik, hátul pedig ülés van a dada számára, a ki minden megeröltetés nélkül irányíthatja az új találmány közlekedési eszközt. Az első e fajta bicikli már el is készült s a napokban sok bámuloja akadt Charlottenburgban.

□ **Spiritizmus Amerikában.** A halál után való lét kérdésének fessegetése által a spiritizmusból új vallást csináltak, a melynek Amerikában igen sok híve akadt. Sőt mi több, a spiritisták tekintélyes napilappal is rendelkeznek, mely New-Yorkban jelenik meg „Te progressiv Thinker” czim alatt. Erről az amerikai spiritizmusról tartott Frankfurtban dr. Kempin E. asszony rendkívül érdekes felolvasást. A tudós hölgy szintén hisz a spiritizmusban s a spiritisztikus jelenségek magyarázatát a suggestióban találja. Ez mindenesetre furcsa magyarázat, mert úgy is fordíthatjuk a dolgot, hogy a suggestió sem egyéb, mint spiritisztikus jelenség.

Közgazdaság.

A fogyasztási szövetkezetek országos köteleke.

(K. Ö.) Öszinte örömmel kísértük a fogyasztási szövetkezetek térfoglalását. A néppárt és néppárti ajtó buzdította s erkölcsileg támogatta a fogyasztási szövetkezeteket, gazdasági programjának sarkalatos tételéből indulva ki, hogy a kis emberek anyagi megmentésére semmi sem alkalmasabb a szövetkezeti ügynél. A fogyasztási szövetkezetek a tisztességtelen verseny leglelketlenebb faja ellen irányulnak, az áruzsora ellen. A pénzuzsora a kisembereket anyagilag szípolozza ki, az áruzsora nemcsak anyagilag károsítja meg, hanem erkölcstelen-ségre szoktatja s egészségében támadja meg. A fogyasztási szövetkezetek tehát ugyszólván egyesítik magokban mind azt a jót, mit a szövetkezetek egyes nemei egyenkint képviselnek. Ne csodálja tehát senki, hogy a szövetkezeti ügyek barátai s ismerői oly nagy reményt fűznek a fogyasztási szövetkezetek térfoglalásához. A néppárt pedig gazdasági programjának első diadalát látja benne.

A fogyasztási szövetkezetek ezen rövid idő alatt aránylag gyors szaporodása azonban ne tegyen senkit elbizakodottá. Mi akik eddig alig voltunk képesek a néphe lelket öntani s az öntevékenységre bírni, kik a szövetkezeti ügy élére álltunk, felelősek vagyunk minden elhibázott lépésért, mivel az nem csak a helyi szövetkezeti ügynek lehet ártalmára, de könnyen veszélyeztetheti az oly szépen megindult öntevékenységi mozgalmat is. Jól esik lelkünknek a hosszú téttlenség után a jobb jövőnek remény-csillagát feltűnni látni, mi könnyen optimistává teszi az embert. Azért kettős emberségre van szükség. Körül vagyunk véve ellenségekkel, kiknek érdekében áll, hogy a nép tudatlan, szegény és erkölcstelen maradjon. A falusi boltostól kezdé a nagy tőke hatalmas urai táboráig valamennyien attól rettegnek, hogy a magyar nép is valahára öntudatra ébred s a kis egyesülésében oly erőt nyer, mely alapját fogja képezni egy új irányu gazdasági politikának. Nem is fognak ezek semmi eszköztől visszariadni, mi a szövetkezeti eszme térfoglalását visszaszoríthatná. Az egyik helyen vesztegetéssel próbálják, más helyen megfélemlítéssel, még a hatóság beavatkozás s szekatura sem marad, legkiváltképedig a szövetkezeti ügy barátait s vezetőit igyekeznek hálóba keríteni. Gáncsot vetnek a legönzetlenebb szándéknaknak s a ki megbotlik, könnyen magával ránthatja a rábizott nemes ügyet. Ha a viszonyok kellő ismeretéből, a szükség indokolta helyzet lelkiismeretes mérlegeléséből indultunk ki, nincs veszélytől tartani. A tisztességtelen verseny mérégfája, az áruzsora minden ármánykodása meg fog törni az önségely gazdasági és erkölcsi erején.

Mégis azonban az egyes fogyasztási szövetkezetek magukra hagyatva nem lesznek képesek annak az erkölcsi feladatnak megfelelni, melyet tőlük méltán megvárhatunk. Amire szükség van, az egy oly szervezet, mely öszesen és egyenkint is támogassa a létező szövetkezeteket s egymással közelebbi viszonyba hozza, szóval szükség van a központi szervezetre. Ezt a központi szervet akarják a fogyasztási szövetkezetek megalakítani, mikor tervebe vették

a közös érdekek határozottabb védelme szempontjából országos kötelekbe lépni. A kezzei hitelszövetkezetek alig tudnának a kezdet nehézségein diadalmaskodni a megfelelő központi szervezet nélkül. Ez alatt nemcsak az anyagi támogatást, de első sorban az erkölcsit értjük, a felügyeletet, az üzletvezetésbe betanítást értjük. Magára hagyatva nem egy hitelszövetkezet volna kénytelen működését nemsokára befejezni, a központ vezetése mellett azonban áldásosan fejlődhetik. Ezért van a fogyasztási szövetkezeteknek is országos kötelekbe szükségük, hogy létre jöhessen az a központi szervezet, mely segítse a megalakulást, utbaigazítsa a megalakulás után, üzletvezetőt állítson, számadásait s mérleget megcsinálja s felülbírálja, a hatóságoknál képviselje a szövetkezetet, szóval azokban az ügyekben járjon kezére a szövetkezetek, melyek a vidéki vezetők képességeit felülmulják.

De még más okból is szükség van az országos kötelekre. Már sokszor felmerült a terv egy központi áruaktár létesítésére nézve. Hogy ez mily fontos dolog s mennyire fogja a fogyasztási szövetkezetek versenyképességét emelni, nem szükséges külön fejtegetnünk, mert világos, hogy a vidéki áruaktár csak akkor lesznek képesek kiirtani, ha tagjainak jó s a kereskedőnél olcsóbb árut tud adni. Ez azonban csak úgy lehetséges, ha a fogyasztási szövetkezetek első kézből tudnak vásárolni. Ezért van szükség a központi áruaktárra, mely a szövetkezeteket, daczára hogy kicsinyben vásárolnak, mégis a nagyban vásárlás előnyeiben tudja részesíteni. A fogyasztási szövetkezetek érdekeit az áruaktárral szemben a központi szervezet fogja képviselni.

A fogyasztási szövetkezetek a kezdet nehézségein már túl vannak, következék a második lépés, az országos kötelek megalakítása. Rendkívüli nagy befolyással van a fogyasztási szövetkezetek jövő fejlődésére a központi szervezet miként való létesítése. A fogyasztási szövetkezetek vezetőinek ügyszeretete hihetőleg meg fogja találni azokat a módozatokat, melyek a központi szervezet áldásos működésének leendnek alapjai. A szövetkezeti ügy ószinte barátai pedig nem fogják megvonni ettől a mozgalomtól sem erkölcsi támogatásukat, mint eddig sem tették. Részünkről tehát azt kívánjuk, hogy a fogyasztási szövetkezetek, országos kötelekbe mentől előbb létesüljön.

* Sertésvész. Alap és Sár-Sat.-Miklós községekben a multhét folyamán sertésvész ütött ki. Az utóbbi községekbe állítólag a cselédség által vett sertések hozták magukkal a bajt.

* A földmivélésügyi miniszter kiküldöttjei. Az „Agrár Ertesítő” jelenti, hogy a brüsszeli nemzetközi kiállításra a földmivélésügyi miniszter Podmaniczky Péter bárót küldte ki, hogy ott a magyar lótenyésztés érdekeit előmozdítsa. A földmivélésügyi kormányának czelja a magyar lovaknak piacot teremteni Belgiumban, ahol a magyar lovakot az ottani viszonyoknak nagyon megfelelőeknek tartják. Brüsszelben ezentul minden évben tartanak nemzetközi lóvásárt, melyen a magyar lovaknak igen jó keletjük lehet. A hamburgi kertészeti kiállításra a földmivélésügyi miniszter Malcomes Jeromos bárót és Pirkner Józsefet küldte ki.

* Szövetkezeti törvényjavaslat. Az Agrár Ertesítő illetékes forrásból jelenti, hogy a régen várt szövetkezeti törvényjavaslat a földmivélésügyi miniszteriumban elkészült és azt Darányi Ignác dr. földmivélésügyi miniszter a képviselőház jelen ülészákbán ugyan nem, de még ez év folyamán okvetlenül a törvényhozás elé terjeszti. Ez a szövetkezeti törvényjavaslat régi mulasztása s mai kormányzatnak melynek miniszterei ismételen megígérték a javaslat betervezését. A javaslatra a fejlődő szövetkezeti ügy és az egész agrárközönség nagy várakozással néz.

Csak csekély

HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE

kaphatók!

Legujabb divatu tavaszi-gallérok és kabátok.
Kész férfi- és gyermekruhák
 minden nagyságban. Kanavász, vászon és minden e szakmába vágó
 ezikkek, valamint
 ingek, gallérok és lábravalók, nap- és esernyők dus választékban.
 — Nagy raktár asztal- és futó-szőnyegekb. —

LÖWY ADOLF + + + + +
 + + + + + **SZ.-FEHÉRVÁR.**
 (Felmayer mellett.)

TEJES MENYASSZONYI BELENYVÉSEK ÉRVÁLLALÓK.

KÖSSÉRT HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE

!!ÉRZEMMEL KITÜNTETVE!!

Simon Lajos

asztalos és kárpitos butorraktára

SZÉKESFEJÉRVÁR, KOSSUTH-UTCZA 6. SZÁM. (Postaház átellenében.)

Ajánlja saját készítményü asztalos és kárpitos butormunkákkal dúsan berendezett üzletét, hol mindennemü asztalos és kárpitos munkák gyorsan és pontosan elkészíttetnek.

Jutányos árak.

Elvállal lakosztályok teljes berendezését.

Bevásárlások részletfizetésre is eszközölhetők.

VASUTI ÚJ MENETREND.

— Érvényes 1897. május 1-től. —

Budapest ind.	205. szem. v. ind. 6 ó. 40 p. r.	203. gyorsv. 7 ó. 30 p. r.	215. vegyesv. 2 ó. 35 p. d. u.	201. gyorsv. 9 ó. 11 p. este	207. személyv. 9 ó. 25 p. este
Sz.-Fejérv. érk.	8 ó. 43 p. r.	8 ó. 58 p. r.	4 ó. 29 p. d. u.	7 ó. 45 p. este	11 ó. 33 p. éjjel
Sz.-Fejérv. ind.	9 ó. 4 p. r.	8 ó. 58 p. r.	4 ó. 35 p. d. u.	9 ó. 16 p. este	11 ó. 43 p. éjjel
Kanizsa ind.	1 ó. 24 p. d. u.	11 ó. 45 p. délb.	8 ó. 55 p. este	12 ó. 10 p. éjjel	3 ó. 52 p. r.
Pragerhof ind.	8 ó. 10 p. este	3 ó. 30 p. r.	9 ó. — p. d. e.	2 ó. 50 p. d. u.	5 ó. 6 p. d. u.
Kanizsa ind.	12 ó. 15 p. este	5 ó. 48 p. r.	9 ó. 15 p. d. e.	2 ó. — p. d. u.	5 ó. 6 p. d. u.
Sz.-Fejérvár érk.	4 ó. 16 p. r.	8 ó. 47 p. r.	1 ó. 51 p. d. u.	6 ó. 1 p. d. u.	8 ó. 3 p. este
Sz.-Fejérvár ind.	4 ó. 24 p. r.	8 ó. 54 p. r.	2 ó. 32 p. d. u.	6 ó. 9 p. d. u.	8 ó. 15 p. este
Budapest érk.	6 ó. 29 p. r.	10 ó. 14 p. r.	4 ó. 32 p. d. u.	8 ó. 12 p. este	9 ó. 40 p. este
Kis-Czelli indulás	2 ó. 13 p. délután	4 óra 29 p. reggel	5013. vegyes v.		
Veszprém érkezés	4 ó. 39 p. délután	7 óra 10 p. reggel			
Veszprém indulás	4 ó. 43 p. délután	7 óra 15 p. reggel	4 óra 19 p. reggel		
Sz.-Fejérvár érk.	5 ó. 53 p. délután	8 óra 35 p. reggel	6 óra p. reggel		
Sz.-Fejérvár ind.	9 ó. 27 p. délelőtt	1 ó. p. délután	9 óra 27 p. este		
Veszprém érkezés	10 ó. 45 p. délelőtt	2 ó. 33 p. délután	11 óra — p. este		
Veszprém indulás	10 ó. 50 p. délelőtt	2 ó. 40 p. délután			
Kis-Czelli érkezés	1 ó. 14 p. délután	5 ó. 36 p. délután			
Sz.-Fejérvár ind.	7 óra 56 percz reggel	5712. vegyes vonat.	5714. vegyes vonat.		
Adony-Szabolcs érk.	9 óra 23 percz reggel		3 óra 55 percz délután		
Adony-Szabolcs ind.	10 óra 17 percz délelőtt		5 óra 12 percz délután		
Paks érkezés	2 óra 15 percz délután		6 óra 3 percz délután		
			6 óra 33 percz este		
Paks indulás	2 óra — percz reggel	5711. vegyes vonat.	5713. vegyes vonat.		
Adony-Szabolcs érk.	5 óra 18 percz reggel		1 óra 20 percz délután		
Adony-Szabolcs ind.	6 óra 23 percz reggel		5 óra 19 percz délután		
Sz.-Fejérvár érk.	7 óra 40 percz reggel		6 óra 6 percz délután		
			7 óra 25 percz este		

Nyomatott Számmal Irárcs. Sz.-kecskésjévarott.

Apró hirdetések.

E rovatban kösöltt egy-egy hirdetésnek, ha lakásim nincs kitéve 4 soros terjedelemben egyszeri közzére 30 kr. Minden további sor 4 kr. Ha az apró hirdetés 6-szor vagy ennél többször adatik fel, megjelenésenként 20 kr-ét vétetik föl.
 Értesítéseket díjlanlan ad a kiadóhivatal-bárkinak, vidéki levelekre, ha 5 kros válasz-bélyeg mellékelteik, válaszol.

UJSÁGELÁRUSÍTÓK

kerestetnek. Megbízható férfiak és asszonyok s felnöttebb gyermekek, a kik újság elárusítással óhajtanak foglalkozni jelentkezzenek a kiadó-hivatalban. Úgyes egyének minden nagyobb fáradság nélkül 4-5 frtot is megszerezhetnek hetenként.

HÁZVEZETŐNÖNEK

ajánlkozik intelligens fiatal özvegy, urasági házhoz; gyakorlott mindennemü házvezetésben, jó főző, házi varrást is elfogad; megy magányos urhoz vidékre is. Czim a kiadóhivatalban.
 „Nemeslelkü nő.“

ELADÓ HÁZ.

Egy három lakásból álló ház eladó. Van benne egy utcai lakás három szoba, üveges folyosó, konyha, kamra, pincze, padlás s ezenkívül két udvari lakás, mely l-i szobából, konyhából, kamrából áll. Van udvara és termőképes szőlővel beültetett kertje. Tudakozódhatni a kiadóhivatalban.

HÁZVEZETŐNŐI

állást keres egy a háztartás minden ágában járatos fiatal hölgy. Legszívesebben papi házhoz menne. vagy mint anya-helyettes, árva gyermekek mellé. Ajánlatok „Csendes Otthon“ czim alatt a kiadóhivatalba küldendők.

KIADÓ

2 csinosan butorozott világos nagy szoba. Mindkettőben két-két ágy van. A bérbeadás igen mérsékelt árért történik. Tudakozódhatni a kiadóhivatalban.

FIATAL ÁRVA

leány, igen jó családból való, mint házikisasszony keres alkalmazást uri családnál, esetleg magános öreg urhoz is elmegy. Ajánlatokat „Arva leány“ czimen továbbit a kiadóhivatal, a hol egyuttal a czim is megtudható.

Hirdetések

felvétetnek kiadóhivatalunkban (Kigyó-u. 9. sz.) jutányos árért.